

Stockholm 2014-10-06

Havs- och vattenmyndigheten

E-post: havochvatten@havochvatten.se

Havs- och vattenmyndighetens dnr 3383-13

Svar på remiss gällande Havs- och vattenmyndighetens föreskrift HVMFS 2014:xx om ändring i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2013:19) om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten

SveMin är nationell branschförening för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige. Antalet medlemsföretag uppgår till ett 50-tal. Medlemsverksamheterna förekommer i hela landet, varav gruvorna huvudsakligen är lokaliserade till norra Sverige och Bergslagen. Svaren nedan tar sin utgångspunkt i vägledningens tillämpning som berör gruvindustrin.

Generella kommentarer

SveMin uppskattar att Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har arbetat för att anpassa föreskrifterna till relevanta omgivningsförhållanden genom att naturlig bakgrundshalt och biotillgänglig koncentration får beaktas för metaller.

SveMin skulle gärna se att det förtydligas i vilken utsträckning bedömningsgrunderna för fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer (bilaga 2 och 5 till de föreslagna föreskrifterna) ska tillämpas. Det vore framförallt bra om det kan förtydligas att bedömningsgrunderna ska tillämpas när så är relevant, dvs. att urvalet av ämnen ska vara relevant i förhållande till vattenförekomsten och/eller bedömningen av en viss verksamhets påverkan på vattenkvaliteten. En generell tillämpning av bedömningsgrunderna för samtliga ämnen och i samtliga fall är knappast miljömässigt motiverat och skulle innebära stora kostnader. Konsekvensanalysen saknar en analys av vad en generell tillämpning av bedömningsgrunderna kommer att innebära i praktiken för berörda företag.

SveMin avstyrker att bedömningsgrunderna ska tillämpas generellt eftersom förhållandena kan variera stort i enskilda fall.

SveMin skulle gärna se att de föreslagna föreskrifterna kompletteras med bestämmelser om blandningszoner enligt den möjlighet som anges i artikel 4 i direktiv 2008/105/EG. Användning av blandningszoner skulle enligt SveMin öka rättsäkerheten utan att äventyra uppställda kvalitetsmål. För verksamheter som är tillstånds- eller anmälningspliktiga enligt miljöbalken gäller högt ställda krav för utsläpp till vatten i form av generella och/eller individuellt bestämda gränsvärden och med straffansvar för villkorsöverträdelser. De villkor som föreskrivs utgår från bästa möjliga teknik och

gränsvärdena är normalt satta med god säkerhetsmarginal för de syften som avses. Ett skäl för att ange blandningszoner vore till exempel för de anläggningar där omständigheter knutna till förutsättningarna i det enskilda fallet (exempelvis avancerad/känslig teknik, naturliga bakgrundshalter etc.) kan ge vissa variationer i uppmätta värden som motiverar att en viss omblandning tillåts innan provtagning sker. Om blandningszoner tillämpas får gällande miljö kvalitetsnormer inte överskridas i övriga delar av vattenförekomsten. Det finns enligt SveMin därför inte några miljömässigt motiverade skäl mot att inte tillåta blandningszoner som ett moment i utsläppskontrollen.

Kommentarer på innehållet i de föreslagna föreskrifterna

SveMin vill inledningsvis uppmärksamma HaV på att SveMin fullt ut ansluter sig till de synpunkter på de föreslagna föreskrifterna som lämnats till myndigheten av Lennart Lindeström (daterade 2014-09-19) och som biläggs vårt remissvar (Bilaga 1). SveMin anser att Lennart Lindeströms synpunkter på ett tydligt sätt beskriver de mest relevanta svårigheterna, men också fördelarna, i de föreslagna föreskrifterna. SveMin ber HaV att anteckna dessa synpunkter som om de vore framförda av SveMin. Utöver detta anför följande.

1. Representativ övervakning

I 2 kap. 8 § 2 st. HVMFS 2014:XX anges att "En ytvattenförekomst ska klassificeras med god kemisk ytvattenstatus om de tillämpbara gränsvärdena inte överskrids vid någon övervakningsstation [...]". Under det arbete som föregått remissunderlaget, och vid möte med HaV den 11 september (där undertecknad deltog per telefon), har framgått att begreppet *övervakningsstation* syftar på den definition som finns i Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2011:4/2006:11.¹ SveMin anser att den definition som ges i de av Naturvårdsverket meddelade föreskrifterna inte är tillräckligt tydlig för att säkerställa att övervakningen blir enhetligt utförd och representativ för en viss vattenförekomst. Det räcker därför inte att HaV förtydligar innehållet i bestämmelsen med en hänvisning till definitionen i Naturvårdsverkets föreskrifter. Föreskrifterna behöver också förtydligas med att övervakningen ska vara representativ för den aktuella vattenförekomsten samt utvecklas med hur representativiteten ska säkerställas, se sid 2 i Lennart Lindeströms remissyttrande (bilaga 1).

2. Naturliga bakgrundshalter

SveMin välkomnar att de föreslagna föreskrifterna tillåter att hänsyn tas till naturliga bakgrundshalter. När det gäller metaller har den naturliga bakgrundshalten stor betydelse vid bedömning av påverkan av antropogena utsläpp. SveMin föreslår därför att punkt 3.1, 1 st. i bilaga 6 ändras till att vattenmyndigheterna *bör* ta hänsyn till naturliga bakgrundshalter för metaller och dess föreningar vid utvärdering av övervakningsresultat.²

För att förtydliga hur bestämmelserna ska tillämpas anser SveMin att det vore bra om det klagörs dels om en vattenförekomst kan/får/bör delas in i olika delar när det gäller bestämmande av naturlig bakgrundshalt och i så fall information om hur sådan indelning ska göras, dels om vattenmyndigheterna får använda sig av data som i enskilda fall kan tillhandahållas av verksamhetsutövare om myndigheterna saknar eller efterfrågar relevant bedömningsunderlag.

---

¹ Definitionen lyder: "Övervakningsstation: ett geografiskt läge som representerar en ytvattenförekomst. Information från en övervakningsstation kan bestå av data från en enskild provtagningsplats eller flera provtagningsplatser."

² Första meningen i bilaga 6, punkt 3.1 bör alltså lyda "Vattenmyndigheten *bör* vid utvärdering av övervakningsresultaten i jämförelse med gränsvärdena ta hänsyn till (a) den naturliga bakgrundskoncentrationen för metaller och deras föreningar i vatten och sediment, om den hindrar efterlevnad av gränsvärdena [...]".

För gruvindustrin är naturliga bakgrundshalter av oerhört stor betydelse eftersom gruvbrytning av naturliga skäl sker i områden med naturligt förhöjda halter av de mineral som bryts, vilket även innebär förhöjda halter av accessoriska mineral och omvandlingsmineral samt stor variation av bakgrundsvärden. En oklarhet är hur områden med gemensam naturlig bakgrund ska definieras och vilka parametrar ska vara styrande? Avrinningsområde, berggrund, kvartärgeologi eller annat? Eller en kombination av flera? Vägledning i denna fråga önskas.

När det gäller nitrathalter (se bilaga 1) kan det som exempel nämnas att det bland SveMins medlemsföretag finns prov på att bakgrundshalter har sammanställts (utifrån en tolkning att bakgrundshalten motsvaras av värdet i en referenspunkt) för aktuella ämnen och det från dessa resultat kan konstateras att bland annat nitrathalten i referenspunkterna för de fem senaste åren, i nästan samtliga fall, har högre medelvärde (Kiruna/Kalixälven 337 µg/l, Malmberget/Lina älv 245 µg/l och Svappavaara/Liukkatijoki 206 µg/l) än det medelvärde som föreslås som god status (160 µg/l). SveMin framhåller vikten av att angivna värden ses över.

3. Föreslagna gränsvärden och halter som bedömningsgrunder

När det gäller föreslagna gränsvärden och angivna halter som bedömningsgrunder för klassificering av ytvatten hänvisar SveMin till vad som framförts både i bilaga 1 och i remissyttrande från MITF, bilagt SveMins remissvar (**Bilaga 2**). MITF:s remissyttrande innehåller synpunkter avseende bland annat koppar, zink, krom och nickel. SveMin ansluter sig till vad som framförs i MITF:s yttrande och ber HaV att anteckna dessa synpunkter som om de vore framförda av SveMin.

SveMin påpekar att när det gäller provtagning saknas instruktioner avseende provtagningsfrekvens för att bestämma årsmedelvärden. I konsekvensutredningen (sid. 15) sägs (angående den operativa övervakningen) att en riktlinje för ytvatten är övervakning en gång i månaden. Relationen mellan tillåtet årsmedelvärde och maximalt tillåten koncentration kan enligt SveMin ifrågasättas. Med en mätfrekvens på 1 gång/månad bedöms det för åtminstone arsenik, nitrat, uran och bentazon vara omöjligt att innehålla föreslagna årsmedelvärden för god status i händelse av att resultatet vid ett av tillfällena ligger nära den maximalt tillåtna koncentrationen. Följande exempel lämnas för att belysa SveMins ståndpunkt. Om halten uran vid ett av mättillfällena uppgår till 2,2 µg/l (maximal tillåten koncentration vid ett mättillfälle är 2,3 µg/l respektive årsmedelvärdet är 0,07 µg/l) kan det innebära att det beräknade årsmedelvärdet blir 0,18 µg/l ($2,2/12=0,18$), vilket innebär att årsmedelvärdet överskrids även om övriga provtagningar under året inte visat detekterbara halter. Det skulle krävas en orimlig provtagningsfrekvens (mer än två gånger i månaden) för att få ekvationen att gå ihop. SveMin anser att det finns brister i övervägandena om hur provtagningen ska göras och att riktlinjerna om provtagningsfrekvens behöver kunna anpassas till förutsättningarna i enskilda fall.

4. Biotillgängliga värden

SveMin välkomnar att de föreslagna föreskrifterna anger att det är den biotillgängliga koncentrationen av vissa metaller som ska tillämpas. För kommentarer hänvisas till de synpunkter som framförs i bilaga 1 och bilaga 2.

SveMin noterar i övrigt att biotillgänglig koncentration av zink får beaktas vid klassificering av sjöar och vattendrag, men inte vid klassificering av kustvatten och vatten i övergångszon. Det är önskvärt att föreskrifterna förses med en kort motivering av, eller i vart fall påpekande om, skillnaden mellan bilaga 2 och bilaga 5 eftersom det inte är självklart att läsaren är insatt i orsaken till skillnaden.

Avslutningsvis framförs önskemål om att de beräkningsmetoder för biotillgänglighet som blir vedertagna, så småningom kommer att beskrivas tydligt i vägledningsdokument. Detta är viktigt eftersom inte bara myndigheter utan även verksamhetsutövare kommer att behöva kunna utföra beräk-

ningar (i samband med egenkontroll, miljökonsekvensbeskrivningar m.m.) och att det då är viktigt att samma metoder används.

Stockholm, dag som ovan

SveMin, genom

Kerstin Brinnen

Bilagor

- Bilaga 1:** Synpunkter på det remitterade förslaget till ändring i föreskriften HVMFS 2013:19, dnr 3383-13, Lennart Lindeström, 2014-09-19
- Bilaga 2:** Remissyttrande av MITF (Metal Information, ett samarbete mellan SveMin, Jernkontoret, Scandinavian Copper Development Association, Nordic Galvanizers och IKEM - Innovations- och kemiindustrierna i Sverige), 2014-09-30